

Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 25ης Απριλίου 2024*

«Προδικαστική παραπομπή – Δικαστική συνεργασία σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις – Κανονισμός (ΕΕ) 1215/2012 – Άρθρο 25, παράγραφος 1 – Σύμβαση μεταφοράς εμπορευμάτων η οποία αποδεικνύεται μέσω φορτωτικής – Ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας ενσωματωμένη στη φορτωτική – Δυνατότητα να αντιταχθεί η εν λόγω ρήτρα στον τρίτο κομιστή της φορτωτικής – Εφαρμοστέο δίκαιο – Εθνική νομοθεσία η οποία απαιτεί ατομική και χωριστή διαπραγμάτευση της ρήτρας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας από τον τρίτο κομιστή της φορτωτικής»

Στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις C-345/22 έως C-347/22,

με αντικείμενο τρεις αιτήσεις προδικαστικής απόφασεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, τις οποίες υπέβαλε το Audiencia Provincial de Pontevedra (εφετείο Pontevedra, Ισπανία) με αποφάσεις της 16ης Μαΐου 2022, οι οποίες περιήλθαν στο Δικαστήριο στις 25 Μαΐου 2022, στο πλαίσιο των δικών

Maersk A/S

κατά

Allianz Seguros y Reaseguros SA (C-345/22 και C-347/22),

και

Mapfre España Compañía de Seguros y Reaseguros SA

κατά

MACS Maritime Carrier Shipping GmbH & Co. (C-346/22),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους P. G. Xuereb, προεδρεύοντα τμήματος, A. Kumin (εισηγητή) και I. Ziemele, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: A. M. Collins

γραμματέας: A. Calot Escobar

* Γλώσσα διαδικασίας: η ισπανική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

- οι Maersk A/S και MACS Maritime Carrier Shipping GmbH & Co., εκπροσωπούμενες από την C. Lopera Merino, abogada, τις G. Quintás Rodríguez και C. Zubeldía Blein, procuradoras,
- η Allianz Seguros y Reaseguros SA, εκπροσωπούμενη από τον L. A. Souto Maqueda, abogado,
- η Mapfre España Compañía de Seguros y Reaseguros SA, εκπροσωπούμενη από τον J. Tojeiro Sierto, abogado,
- η Ισπανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την M. J. Ruiz Sánchez,
- η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τους S. Noë και C. Urraca Caviedes,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 16ης Νοεμβρίου 2023,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

- 1 Οι αιτήσεις προδικαστικής αποφάσεως αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 25, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2012, L 351, σ. 1, στο εξής: κανονισμός Βρυξέλλες Ια).
- 2 Οι αιτήσεις αυτές υποβλήθηκαν στο πλαίσιο τριών ένδικων διαφορών μεταξύ της δανικής μεταφορικής εταιρίας Maersk A/S και της ισπανικής ασφαλιστικής εταιρίας Allianz Seguros y Reaseguros SA (στο εξής: Allianz), στις υποθέσεις C-345/22 και C-347/22, και μεταξύ της ισπανικής ασφαλιστικής εταιρίας Mapfre España Compañía de Seguros y Reaseguros SA (στο εξής: Mapfre) και της γερμανικής μεταφορικής εταιρίας MACS Maritime Carrier Shipping GmbH & Co. (στο εξής: MACS), στην υπόθεση C-346/22, με αντικείμενο, αφενός, αποζημίωση την οποία ζήτησαν ενώπιον ισπανικού δικαστηρίου οι δύο αυτές ασφαλιστικές εταιρίες που υπεισήλθαν στα δικαιώματα τρίτων αγοραστών εμπορευμάτων τα οποία μεταφέρθηκαν διά θαλάσσης από τις ως άνω μεταφορικές εταιρίες, για υλικές ζημιές που οι ενάγουσες ισχυρίζονται ότι υπέστησαν τα εμπορεύματα κατά τη μεταφορά και, αφετέρου, την αμφισβήτηση από τις εν λόγω μεταφορικές εταιρίες της διεθνούς δικαιοδοσίας των ισπανικών δικαστηρίων λόγω ρήτρας παρέχουσας σε δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου τη δικαιοδοσία να εκδικάζουν διαφορές απορρέουσες από τις επίμαχες στις κύριες δίκες συμβάσεις μεταφοράς.

Το νομικό πλαίσιο

Το δίκαιο της Ένωσης

Η συμφωνία αποχώρησης

- 3 Με την απόφαση (ΕΕ) 2020/135, της 30ής Ιανουαρίου 2020, σχετικά με τη σύναψη της συμφωνίας για την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ευρωπαϊκή Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας (ΕΕ 2020, L 29, σ. 1), το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης ενέκρινε, εξ ονόματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (ΕΚΑΕ), την εν λόγω συμφωνία αποχώρησης (ΕΕ 2020, L 29, σ. 7, στο εξής: συμφωνία αποχώρησης). Η συμφωνία αποχώρησης επισυνάφθηκε στην απόφαση αυτή και τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2020.
- 4 Το άρθρο 67 της συμφωνίας αποχώρησης, το οποίο φέρει τον τίτλο «Διεθνής δικαιοδοσία, αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, και σχετική συνεργασία μεταξύ κεντρικών αρχών», προβλέπει στην παράγραφο 1 τα εξής:
- «Στο Ηνωμένο Βασίλειο, καθώς και στα κράτη μέλη σε περιπτώσεις στις οποίες εμπλέκεται το Ηνωμένο Βασίλειο, σε σχέση με αγωγές που ασκήθηκαν πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου και σε σχέση με διαδικασίες ή ενέργειες που σχετίζονται με τέτοιου είδους αγωγές σύμφωνα με τα άρθρα 29, 30 και 31 του κανονισμού [Βρυξέλλες Ια] [...], εφαρμόζονται οι ακόλουθες πράξεις ή διατάξεις:
- α) οι διατάξεις περί διεθνούς δικαιοδοσίας του κανονισμού [Βρυξέλλες Ια]·
- [...]».
- 5 Κατά το άρθρο 126 της εν λόγω συμφωνίας, το οποίο επιγράφεται «Μεταβατική περίοδος»:
- «Προβλέπεται μεταβατική περίοδος ή περίοδος υλοποίησης, η ημερομηνία έναρξης της οποίας είναι η ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας συμφωνίας και η ημερομηνία λήξης της η 31η Δεκεμβρίου 2020.»
- 6 Το άρθρο 127 της συμφωνίας αποχώρησης, το οποίο επιγράφεται «Πεδίο εφαρμογής της μεταβατικής περιόδου», έχει ως εξής:
- «1. Εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στην παρούσα συμφωνία, το δίκαιο της Ένωσης εφαρμόζεται για το Ηνωμένο Βασίλειο και εντός αυτού κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου.
- [...]
3. Κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, το εφαρμοστέο δυνάμει της παραγράφου 1 δίκαιο της Ένωσης παράγει σε σχέση με το Ηνωμένο Βασίλειο και εντός του Ηνωμένου Βασιλείου τα ίδια έννομα αποτελέσματα με εκείνα τα οποία παράγει εντός της Ένωσης και των κρατών μελών της, και ερμηνεύεται και εφαρμόζεται σύμφωνα με τις ίδιες μεθόδους και αρχές με εκείνες που εφαρμόζονται εντός της Ένωσης.

[...]»

Η Σύμβαση των Βρυξελλών

- 7 Το άρθρο 17 της Συμβάσεως για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις που υπεγράφη στις Βρυξέλλες στις 27 Σεπτεμβρίου 1968 (ΕΕ 1982, L 388, σ. 7), όπως τροποποιήθηκε με τη σύμβαση της 9ης Οκτωβρίου 1978 για την προσχώρηση του Βασιλείου της Δανίας, της Ιρλανδίας και του Ηνωμένου Βασιλείου της Μεγάλης Βρετανίας και Βόρειας Ιρλανδίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 24), με τη σύμβαση της 25ης Οκτωβρίου 1982, για την προσχώρηση της Ελληνικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1982, L 388, σ. 1) και με τη σύμβαση της 26ης Μαΐου 1989, για την προσχώρηση του Βασιλείου της Ισπανίας και της Πορτογαλικής Δημοκρατίας (ΕΕ 1989, L 285, σ. 1, στο εξής: Σύμβαση των Βρυξελλών), προέβλεπε στο πρώτο εδάφιο τα εξής:

«Αν τα μέρη, από τα οποία ένα τουλάχιστον έχει την κατοικία του στο έδαφος συμβαλλομένου κράτους, συμφώνησαν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια συμβαλλομένου κράτους θα δικάζουν τις διαφορές που έχουν προκύψει ή που θα προκύψουν από συγκεκριμένη έννομη σχέση, το δικαστήριο αυτό ή τα δικαστήρια του κράτους αυτού έχουν αποκλειστική διεθνή δικαιοδοσία. Μια τέτοια συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να καταρτίζεται:

- α) είτε γραπτά είτε προφορικά με γραπτή επιβεβαίωση·
- β) είτε υπό τύπο ανταποκρινόμενο στην πρακτική που έχουν καθιερώσει οι συμβαλλόμενοι στις μεταξύ τους σχέσεις·
- γ) είτε, στο διεθνές εμπόριο, υπό τύπο ανταποκρινόμενο στις συνήθειες τις οποίες τα μέρη γνωρίζουν ή οφείλουν να γνωρίζουν και οι οποίες είναι ευρέως γνωστές σ' αυτού του είδους την εμπορική δραστηριότητα και τηρούνται τακτικά από τους συμβαλλόμενους σε συμβάσεις του είδους για το οποίο πρόκειται στη συγκεκριμένη εμπορική δραστηριότητα.

[...]»

Ο κανονισμός Βρυξέλλες I

- 8 Το άρθρο 23 του κανονισμού (ΕΚ) 44/2001 του Συμβουλίου, της 22ας Δεκεμβρίου 2000, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις (ΕΕ 2001, L 12, σ. 1, στο εξής: κανονισμός Βρυξέλλες I), όριζε στην παράγραφο 1 τα εξής:

«Αν τα μέρη, από τα οποία ένα τουλάχιστον έχει την κατοικία του στο έδαφος κράτους μέλους, συμφώνησαν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια κράτους μέλους θα δικάζουν τις διαφορές που έχουν προκύψει ή που θα προκύψουν από συγκεκριμένη έννομη σχέση, το δικαστήριο αυτό ή τα δικαστήρια του κράτους αυτού έχουν διεθνή δικαιοδοσία. Αυτή η δικαιοδοσία είναι αποκλειστική, εκτός αν τα μέρη συμφώνησαν άλλως. Μια τέτοια συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να καταρτισθεί:

- α) είτε γραπτά είτε προφορικά με γραπτή επιβεβαίωση·

- β) είτε υπό τύπο ανταποκρινόμενο στην πρακτική που έχουν καθιερώσει οι συμβαλλόμενοι στις μεταξύ τους σχέσεις·
- γ) είτε, στο διεθνές εμπόριο, υπό τύπο ανταποκρινόμενο στις συνήθειες τις οποίες τα μέρη γνωρίζουν ή οφείλουν να γνωρίζουν και οι οποίες είναι ευρέως γνωστές σ' αυτού του είδους την εμπορική δραστηριότητα και τηρούνται τακτικά από τους συμβαλλόμενους σε συμβάσεις του είδους για το οποίο πρόκειται στη συγκεκριμένη εμπορική δραστηριότητα.»

Ο κανονισμός Βρυξέλλες Ια

- 9 Το επιγραφόμενο «Διεθνής δικαιοδοσία» κεφάλαιο II του κανονισμού Βρυξέλλες Ια περιλαμβάνει το τμήμα 7 που φέρει τον τίτλο «Παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας». Κατά το άρθρο 25 του κανονισμού αυτού, το οποίο περιλαμβάνεται στο εν λόγω τμήμα:

«1. Αν τα μέρη, ανεξαρτήτως του τόπου κατοικίας τους, συμφώνησαν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια κράτους μέλους θα δικάζουν τις διαφορές που έχουν προκύψει ή που θα προκύψουν από συγκεκριμένη έννομη σχέση, το δικαστήριο αυτό ή τα δικαστήρια του κράτους αυτού έχουν διεθνή δικαιοδοσία, εκτός αν η συμφωνία είναι άκυρη ως προς την ουσιαστική της ισχύ της βάσει της νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους. Αυτή η δικαιοδοσία είναι αποκλειστική, εκτός αν τα μέρη συμφώνησαν άλλως. Η συμφωνία διεθνούς δικαιοδοσίας καταρτίζεται:

- α) είτε γραπτά είτε προφορικά με γραπτή επιβεβαίωση·
- β) είτε υπό μορφή ανταποκρινόμενη στην πρακτική που έχουν καθιερώσει οι συμβαλλόμενοι στις μεταξύ τους σχέσεις· ή
- γ) είτε, στο διεθνές εμπόριο, υπό μορφή ανταποκρινόμενη στις συνήθειες τις οποίες τα μέρη γνωρίζουν ή οφείλουν να γνωρίζουν και οι οποίες είναι ευρέως γνωστές σ' αυτού του είδους την εμπορική δραστηριότητα και τηρούνται τακτικά από τους συμβαλλόμενους σε συμβάσεις του είδους για το οποίο πρόκειται στη συγκεκριμένη εμπορική δραστηριότητα.

[...]

5. Συμφωνία καθορισμού της διεθνούς δικαιοδοσίας που αποτελεί στοιχείο σύμβασης λογίζεται ως συμφωνία ανεξάρτητη από τους λοιπούς όρους της σύμβασης.

Η εγκυρότητα μιας συμφωνίας καθορισμού της διεθνούς δικαιοδοσίας δεν επιδέχεται προσβολής εκ μόνου του λόγου ότι η σύμβαση δεν είναι έγκυρη.»

Το ισπανικό δίκαιο

- 10 Το σημείο XI του προοιμίου του Ley 14/2014 de Navegación Marítima (νόμου 14/2014 περί θαλάσσιας ναυσιπλοΐας), της 24ης Ιουλίου 2014 (BOE αριθ. 180, της 25ης Ιουλίου 2014, σ. 59193, στο εξής: LNM), ορίζει τα εξής:

«[...] Το [κεφάλαιο I του τίτλου IX] περιέχει τους ειδικούς κανόνες περί διεθνούς δικαιοδοσίας και αρμοδιότητας και, βάσει της κατά προτεραιότητα εφαρμογής στον συγκεκριμένο τομέα των κανόνων διεθνών συμβάσεων και του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, έχει ως σκοπό την αποτροπή των διαπιστωθεισών καταχρήσεων, θεσπίζοντας την ακυρότητα των ρητρών

υπαγωγής σε αλλοδαπή δικαιοδοσία ή σε διαιτησία στην αλλοδαπή, οι οποίες περιέχονται σε συμβάσεις χρησιμοποίησης σκάφους ή σε συμπληρωματικές συμβάσεις στον τομέα της ναυσιπλοΐας, εάν οι εν λόγω ρήτρες δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ατομικής και χωριστής διαπραγμάτευσης. [...]

- 11 Κατά το άρθρο 251 του LNM, το οποίο επιγράφεται «Αποτελέσματα της μεταβίβασης»:

«Η μεταβίβαση φορτωτικής παράγει τα ίδια αποτελέσματα με την παράδοση των εμπορευμάτων τα οποία αφορά, με την επιφύλαξη των μέσων ένδικης προστασίας του ποινικού και του αστικού δικαίου που διαθέτει οιοσδήποτε στερήθηκε παρανόμως τα εν λόγω εμπορεύματα. Ο εκδοχέας της φορτωτικής αποκτά όλα τα δικαιώματα και τις αγωγές του εκχωρητή επί των εμπορευμάτων, εξαιρουμένων των συμφωνιών περί διεθνούς δικαιοδοσίας και διαιτησίας, οι οποίες απαιτούν τη συγκατάθεση του εκδοχέα κατά τα προβλεπόμενα στο κεφάλαιο I του τίτλου IX.»

- 12 Το άρθρο 468 του LNM, το οποίο επιγράφεται «Ρήτρες παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας και ρήτρες διαιτησίας» και περιλαμβάνεται στον τίτλο IX, κεφάλαιο I, του νόμου αυτού, ορίζει στο πρώτο εδάφιο τα εξής:

«Με την επιφύλαξη των διατάξεων των διεθνών συμβάσεων που ισχύουν στην Ισπανία και των κανόνων του δικαίου της Ένωσης, οι ρήτρες υπαγωγής σε αλλοδαπή δικαιοδοσία ή σε διαιτησία στην αλλοδαπή, οι οποίες περιέχονται σε συμβάσεις χρησιμοποίησης σκάφους ή σε συμπληρωματικές συμβάσεις στον τομέα της ναυσιπλοΐας, είναι άκυρες και λογίζονται ως μηδέποτε συναφθείσες εάν δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ατομικής και χωριστής διαπραγμάτευσης.

[...]

Οι διαφορές των κύριων δικών και τα προδικαστικά ερωτήματα

Υπόθεση C-345/22

- 13 Η Maersk Line Perú SAC, περουβιανή θυγατρική της Maersk, συνήψε, ως μεταφορέας, σύμβαση θαλάσσιας μεταφοράς εμπορευμάτων με όρους CFR (αξία και ναύλος) με την Aquafront Perú (στο εξής: Aquafront), ως φορτωτή, όπως αποδεικνύεται από φορτωτική που εκδόθηκε στις 9 Απριλίου 2018. Η φορτωτική περιείχε, στην οπίσθια όψη της, ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας η οποία είχε ως εξής:

«[...] η παρούσα φορτωτική διέπεται από το δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου και ερμηνεύεται σύμφωνα με το αγγλικό δίκαιο και όλες οι εξ αυτής ανακύπτουσες διαφορές επιλύονται από το High Court of Justice [(England & Wales)] [ανώτερο δικαστήριο (Αγγλία και Ουαλία), Ηνωμένο Βασίλειο], αποκλεισμένης της διεθνούς δικαιοδοσίας των δικαστηρίων άλλης χώρας. Επιπλέον, κατά τη διακριτική ευχέρειά του, ο μεταφορέας δύναται να ασκήσει αγωγή κατά του εμπόρου ενώπιον του έχοντος διεθνή δικαιοδοσία και αρμοδιότητα δικαστηρίου του τόπου ασκήσεως της δραστηριότητας του εμπόρου.»

- 14 Τα επίμαχα εμπορεύματα αποκτήθηκαν από την Oversea Atlantic Fish SL (στο εξής: Oversea), η οποία κατέστη κατ' αυτόν τον τρόπο τρίτος κομιστής της φορτωτικής. Καθόσον τα εν λόγω εμπορεύματα έφθασαν στον λιμένα προορισμού έχοντας υποστεί ζημιές, η Allianz, η οποία υπεισήλθε στα δικαιώματα της Oversea, άσκησε αγωγή ενώπιον του Juzgado de lo Mercantil n. 3 de Pontevedra (δικαστηρίου εμπορικών διαφορών αριθ. 3 της Pontevedra, Ισπανία) και ζήτησε να

της καταβληθεί αποζημίωση από τη Maersk ύψους 67 449,71 ευρώ. Η εν λόγω αγωγή ασκήθηκε πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου που προβλέπει το άρθρο 126 της συμφωνίας αποχώρησης.

- 15 Στηριζόμενη στη ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας που μνημονεύθηκε στη σκέψη 13 της παρούσας αποφάσεως, η Maersk υποστήριξε ότι τα ισπανικά δικαστήρια δεν έχουν διεθνή δικαιοδοσία.
- 16 Με διάταξη της 26ης Μαΐου 2020, το Juzgado de lo Mercantil n. 3 de Pontevedra (δικαστήριο εμπορικών διαφορών αριθ. 3 της Pontevedra) απέρριψε την ένσταση έλλειψης διεθνούς δικαιοδοσίας. Η Maersk προσέβαλε τη διάταξη αυτή ενώπιον του ίδιου δικαστηρίου, με ένδικο μέσο το οποίο απορρίφθηκε με διάταξη της 2ας Δεκεμβρίου 2020. Εξάλλου, με απόφαση της 7ης Ιουλίου 2021, το εν λόγω δικαστήριο δέχθηκε επί της ουσίας την αγωγή της Allianz.
- 17 Η Maersk άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Audiencia Provincial de Pontevedra (εφετείου Pontevedra, Ισπανία), ήτοι του αιτούντος δικαστηρίου, αμφισβητώντας τη διεθνή δικαιοδοσία των ισπανικών δικαστηρίων διότι η ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας μπορεί, κατά την άποψή της, να αντιταχθεί στον τρίτο κομιστή της φορτωτικής. Συγκεκριμένα, υποστήριξε ότι πρέπει να εφαρμοστεί το άρθρο 25 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, και όχι το άρθρο 251 του LNM, το οποίο αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης.
- 18 Το αιτούν δικαστήριο διατηρεί αμφιβολίες ως προς το ζήτημα αν η ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας μπορεί να αντιταχθεί στον τρίτο κομιστή της φορτωτικής, παρά το γεγονός ότι αυτός δεν συγκατατέθηκε ρητώς στη συγκεκριμένη ρήτρα κατόπιν ατομικής και χωριστής διαπραγμάτευσης, όταν απέκτησε τη φορτωτική. Από την απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 2020, DelayFix (C-519/19, EU:C:2020:933), προκύπτει ότι ο κανονισμός Βρυξέλλες Ια ενισχύει την αυτονομία της βούλησης των συμβαλλομένων κατά την επιλογή του δικαστηρίου που έχει διεθνή δικαιοδοσία σε σχέση με τα ισχύοντα υπό το κράτος του κανονισμού Βρυξέλλες Ι.
- 19 Εξάλλου, ιδίως από τη σκέψη 27 της αποφάσεως της 16ης Μαρτίου 1999, Castelletti (C-159/97, EU:C:1999:142), προκύπτει ότι, στον τομέα των διεθνών θαλάσσιων μεταφορών, υφίσταται τεκμήριο γνώσης και συγκατάθεσης εκ μέρους του συμβαλλομένου όσον αφορά τις ρήτρες παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας που περιλαμβάνονται στις συμβάσεις μεταφοράς, εφόσον πρόκειται για όρο που χρησιμοποιείται ευρέως στον τομέα αυτόν.
- 20 Επιπλέον, το αιτούν δικαστήριο υπογραμμίζει τον αυτοτελή χαρακτήρα και τη δυνατότητα διαχωρισμού των ρητρών παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας, με αποτέλεσμα να είναι δυνατή η υπαγωγή τους, όσον αφορά το εφαρμοστέο ουσιαστικό δίκαιο, σε νομικό καθεστώς διαφορετικό από εκείνο που διέπει την υπόλοιπη σύμβαση στην οποία εντάσσονται. Ως εκ τούτου, μια ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας θα μπορούσε να είναι έγκυρη ακόμη και αν η ίδια η σύμβαση είναι άκυρη.
- 21 Το άρθρο 251 του LNM παραπέμπει, για τη συγκεκριμένη περίπτωση φορτωτικών οι οποίες εκδίδονται για τη μεταφορά εμπορευμάτων και περιέχουν ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας και τις οποίες αποκτά στη συνέχεια τρίτος, στο άρθρο 468 του LNM, που ορίζει ότι μια τέτοια ρήτρα είναι άκυρη αν δεν έχει αποτελέσει αντικείμενο ατομικής και χωριστής διαπραγμάτευσης από τον τρίτο.

- 22 Η ρύθμιση αυτή δικαιολογείται στην αιτιολογική έκθεση του LNM από την ανάγκη προστασίας των συμφερόντων των ημεδαπών παραληπτών εμπορευμάτων οι οποίοι είναι κομιστές φορτωτικών στις οποίες οι αρχικοί συμβαλλόμενοι περιέλαβαν ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας, οι οποίοι βρίσκονται σε μειονεκτική συμβατική θέση, ιδίως στην περίπτωση συμβάσεων τακτικής θαλάσσιας μεταφοράς με έκδοση φορτωτικής. Πράγματι, η επιβολή, στους ημεδαπούς επιχειρηματίες, φορτωτές και παραλήπτες εμπορευμάτων, της υποχρέωσης να επιλύουν τις διαφορές τους ενώπιον αλλοδαπών δικαστηρίων θα μπορούσε να υπονομεύσει στην πράξη την αποτελεσματικότητα της δικαστικής προστασίας τους.
- 23 Το αιτούν δικαστήριο υποστηρίζει ότι είναι προβληματική η εφαρμογή του άρθρου 251 του LNM προκειμένου να καλυφθούν τυχόν υφιστάμενα κενά στο δίκαιο της Ένωσης. Επιπλέον, υπάρχει αντίφαση μεταξύ της διάταξης αυτής και της νομολογίας του Δικαστηρίου που απορρέει, μεταξύ άλλων, από την απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2000, Coreck (C-387/98, EU:C:2000:606, σκέψη 23). Συγκεκριμένα, δεδομένου ότι, δυνάμει του ισπανικού δικαίου, οι ρήτρες παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας και οι ρήτρες διαιτησίας δεσμεύουν τα μέρη μόνον εφόσον αποτελούν αποδεδειγμένα αποτέλεσμα ατομικής και χωριστής διαπραγμάτευσης, η εκχώρηση των δικαιωμάτων που απορρέουν από τη φορτωτική δεν είναι πλήρης.
- 24 Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται μήπως η επίμαχη στην κύρια δίκη εθνική ρύθμιση δεν έχει εφαρμογή εν προκειμένω.
- 25 Συγκεκριμένα, πρώτον, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά, στηριζόμενο τόσο στο άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια όσο και στη νομολογία που απορρέει από τις αποφάσεις της 3ης Ιουλίου 1997, Benincasa (C-269/95, EU:C:1997:337), και της 18ης Νοεμβρίου 2020, DelayFix (C-519/19, EU:C:2020:933), ότι το κύρος ρήτρας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να εξετάζεται υπό το πρίσμα του δικαίου του κράτους στο οποίο η ρήτρα αυτή απονέμει δικαιοδοσία και ότι, επομένως, εν προκειμένω πρέπει να εφαρμοστεί το αγγλικό δίκαιο και όχι το άρθρο 468 του LNM. Δεύτερον, ακόμη και αν υποτεθεί ότι το άρθρο 251 του LNM έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι ο τύπος τον οποίο πρέπει να περιβληθεί η συγκατάθεση σε ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας διέπεται από το δίκαιο της Ένωσης και όχι από το εθνικό δίκαιο, τούτο δε προκειμένου να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να θέσει κάθε κράτος μέλος διαφορετικές προϋποθέσεις συναφώς. Τρίτον, το αιτούν δικαστήριο εκφράζει αμφιβολίες ως προς τη συμβατότητα του άρθρου 251 του LNM με τη νομολογία που διαμορφώθηκε με την απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2000, Coreck (C-387/98, EU:C:2000:606), δεδομένου ότι, δυνάμει της διατάξεως αυτής, τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις που απορρέουν από ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας περιλαμβανόμενη σε φορτωτική αποκλείονται από τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις που μεταβιβάζονται στον τρίτο κομιστή της φορτωτικής.
- 26 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Audiencia Provincial de Pontevedra (εφετείο Pontevedra) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:
- «1) Σε περίπτωση όπως η επίμαχη στη διαφορά της κύριας δίκης, πρέπει να θεωρηθεί ότι η διάταξη του άρθρου 25 του κανονισμού [Βρυξέλλες Ια], κατά την οποία η ακυρότητα της συμφωνίας διεθνούς δικαιοδοσίας πρέπει να εκτιμηθεί βάσει της νομοθεσίας του κράτους μέλους στο οποίο απονέμεται η εν λόγω δικαιοδοσία, καταλαμβάνει επίσης το ζήτημα του κύρους της επέκτασης της ρήτρας σε τρίτο μη συμβαλλόμενο στη σύμβαση στην οποία περιέχεται η εν λόγω ρήτρα;

- 2) Σε περίπτωση μεταβίβασης της φορτωτικής σε τρίτο, παραλήπτη των εμπορευμάτων, ο οποίος δεν συμμετείχε στη σύμβαση που συνήφθη μεταξύ του φορτωτή και του θαλάσσιου μεταφορέα, συνάδει με το άρθρο 25 του κανονισμού [Βρυξέλλες Ια] και με τη νομολογία του Δικαστηρίου που αφορά την ερμηνεία του διάταξη όπως αυτή του άρθρου 251 του [LNM], η οποία απαιτεί, προκειμένου να μπορεί να αντιταχθεί σε τρίτο, η ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας να έχει αποτελέσει αντικείμενο “ατομικής και χωριστής” διαπραγμάτευσης με τον εν λόγω τρίτο;
- 3) Μπορεί, βάσει του δικαίου της Ένωσης, η νομοθεσία των κρατών μελών να θεσπίζει πρόσθετες απαιτήσεις κύρους για την ισχύ έναντι τρίτων των ρητρών παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας που περιέχονται σε φορτωτικές;
- 4) Μπορεί να θεωρηθεί ότι διάταξη όπως αυτή του άρθρου 251 του [LNM], κατά την οποία ο τρίτος κομιστής υπεισέρχεται στη θέση του συμβαλλομένου μόνον εν μέρει, δηλαδή όχι όσον αφορά τις ρήτρες παρέκτασης δικαιοδοσίας, θεσπίζει πρόσθετη απαίτηση κύρους των εν λόγω ρητρών, η οποία αντιβαίνει στο άρθρο 25 του κανονισμού [Βρυξέλλες Ια];»

Υπόθεση C-346/22

- 27 Η MACS, ως μεταφορέας, και η Tunacor Fisheries Ltd, ως φορτωτής, συνήψαν σύμβαση θαλάσσιας μεταφοράς εμπορευμάτων με όρους CFR (αξία και ναύλος), όπως αποδεικνύεται από φορτωτική που εκδόθηκε στις 13 Απριλίου 2019. Η φορτωτική περιείχε, στην οπίσθια όψη της, ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας η οποία είχε ως εξής:

«Η παρούσα φορτωτική διέπεται από το αγγλικό δίκαιο, όλες δε οι διαφορές που ανακύπτουν εξ αυτής υποβάλλονται στο High Court of Justice [(England & Wales)] [άνωτερο δικαστήριο (Αγγλία και Ουαλία)].»

- 28 Τα επίμαχα εμπορεύματα αποκτήθηκαν από τη Fortitude Fishing SL (στο εξής: Fortitude), η οποία κατέστη κατ' αυτόν τον τρόπο τρίτος κομιστής της φορτωτικής. Καθόσον τα εν λόγω εμπορεύματα έφθασαν στον λιμένα προορισμού έχοντας υποστεί ζημιές, η Mapfre, η οποία υπεισήλθε στα δικαιώματα της Fortitude, άσκησε αγωγή ενώπιον του Juzgado de lo Mercantil n. 3 de Pontevedra (δικαστηρίου εμπορικών διαφορών αριθ. 3 της Pontevedra) με αίτημα να της καταβληθεί από την MACS αποζημίωση ύψους 80 187,90 ευρώ. Η εν λόγω αγωγή ασκήθηκε πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου που προβλέπει το άρθρο 126 της συμφωνίας αποχώρησης.
- 29 Στηριζόμενη στη ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας που μνημονεύθηκε στη σκέψη 27 της παρούσας αποφάσεως, η MACS αμφισβήτησε τη διεθνή δικαιοδοσία των ισπανικών δικαστηρίων.
- 30 Με διάταξη της 3ης Μαΐου 2020, το Juzgado de lo Mercantil n. 3 de Pontevedra (δικαστήριο εμπορικών διαφορών αριθ. 3 της Pontevedra) αποφάνθηκε ότι δεν έχει διεθνή δικαιοδοσία.
- 31 Η Mapfre άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Audiencia Provincial de Pontevedra (εφετείου Pontevedra), το οποίο είναι το αιτούν δικαστήριο και στην υπόθεση C-346/22, ισχυριζόμενη, αφενός, ότι τα ισπανικά δικαστήρια είχαν διεθνή δικαιοδοσία, στο μέτρο που η Fortitude δεν ήταν συμβαλλόμενη στη σύμβαση μεταφοράς που είχε συναφθεί μεταξύ της MACS και της Tunacor Fisheries ούτε είχε οιαδήποτε συμμετοχή στην εν λόγω μεταφορά, και, αφετέρου, ότι, δυνάμει του άρθρου 251 του LNM, δεν μπορούσε να της αντιταχθεί η ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας.

- 32 Αντιθέτως, η MACS αμφισβητεί τη διεθνή δικαιοδοσία των ισπανικών δικαστηρίων διότι η ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας μπορεί, κατά την άποψή της, να αντιταχθεί στον τρίτο κομιστή της φορτωτικής. Συγκεκριμένα, υποστήριξε ότι πρέπει να εφαρμοστεί το άρθρο 25 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, και όχι το άρθρο 251 του LNM, το οποίο αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης.
- 33 Διατηρώντας τις ίδιες αμφιβολίες με εκείνες που εξέθεσε στο πλαίσιο της υποθέσεως C-345/22, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα, κατ' ουσίαν, πανομοιότυπα με τα υποβληθέντα στην υπόθεση C-345/22.

Υπόθεση C-347/22

- 34 Η Maersk Line Perú, ως μεταφορέας, και η Aquafrost, ως φορτωτής, συνήψαν σύμβαση θαλάσσιας μεταφοράς εμπορευμάτων με όρους CFR (αξία και ναύλος), όπως αποδεικνύεται από φορτωτική που εκδόθηκε στις 2 Αυγούστου 2018. Στην οπίσθια όψη της φορτωτικής αυτής περιλαμβανόταν ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας με πανομοιότυπη διατύπωση με εκείνη της ρήτρας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας στην υπόθεση C-345/22.
- 35 Τα επίμαχα εμπορεύματα αποκτήθηκαν από την Oversea, η οποία κατέστη κατ' αυτόν τον τρόπο τρίτος κομιστής της φορτωτικής. Καθόσον τα εν λόγω εμπορεύματα έφθασαν στον λιμένα προορισμού έχοντας υποστεί ζημίες, η Allianz, η οποία υπεισήλθε στα δικαιώματα της Oversea, άσκησε αγωγή ενώπιον του Juzgado de lo Mercantil n. 3 de Pontevedra (δικαστηρίου εμπορικών διαφορών αριθ. 3 της Pontevedra) με αίτημα να της καταβληθεί από τη Maersk αποζημίωση ύψους 106 093,65 ευρώ. Η εν λόγω αγωγή ασκήθηκε πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου που προβλέπει το άρθρο 126 της συμφωνίας αποχώρησης.
- 36 Στηριζόμενη στη ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας που μνημονεύθηκε στη σκέψη 34 της παρούσας αποφάσεως, η Maersk αμφισβήτησε τη διεθνή δικαιοδοσία των ισπανικών δικαστηρίων.
- 37 Με διάταξη της 20ής Οκτωβρίου 2020, το Juzgado de lo Mercantil n. 3 de Pontevedra (δικαστήριο εμπορικών διαφορών αριθ. 3 της Pontevedra) απέρριψε την ένσταση έλλειψης διεθνούς δικαιοδοσίας. Η Maersk δεν άσκησε ένδικο μέσο κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του δικάσαντος δικαστηρίου. Εξάλλου, με απόφαση της 9ης Ιουλίου 2021, το δικαστήριο αυτό δέχθηκε επί της ουσίας την αγωγή της Allianz.
- 38 Η Maersk άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του Audiencia Provincial de Pontevedra (εφετείου Pontevedra), το οποίο είναι το αιτούν δικαστήριο και στην υπόθεση C-347/22, αμφισβητώντας τη διεθνή δικαιοδοσία των ισπανικών δικαστηρίων διότι η ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας μπορεί, κατά την άποψή της, να αντιταχθεί έναντι του τρίτου κομιστή της φορτωτικής. Συγκεκριμένα, υποστήριξε ότι πρέπει να εφαρμοστεί το άρθρο 25 του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, και όχι το άρθρο 251 του LNM, το οποίο αντιβαίνει στο δίκαιο της Ένωσης.
- 39 Διατηρώντας τις ίδιες αμφιβολίες με εκείνες που εξέθεσε στο πλαίσιο της υποθέσεως C-345/22, το αιτούν δικαστήριο αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο προδικαστικά ερωτήματα πανομοιότυπα, κατ' ουσίαν, με τα υποβληθέντα στην υπόθεση C-345/22.

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

- 40 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 15ης Ιουλίου 2022, αποφασίστηκε η συνεκδίκηση των υποθέσεων C-345/22, C-346/22 και C-347/22 προς διευκόλυνση της έγγραφης και της προφορικής διαδικασίας και προς έκδοση κοινής αποφάσεως περατώνουσας τη δίκη.

Επί των προδικαστικών ερωτημάτων

Προκαταρκτικές παρατηρήσεις

- 41 Όσον αφορά το ζήτημα αν το πεδίο εφαρμογής του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, του οποίου την ερμηνεία ζητεί το αιτούν δικαστήριο, καλύπτει περίπτωση όπως η επίμαχη στις υποθέσεις των κύριων δικών, επισημαίνεται, αφενός, ότι, με τις επίμαχες στις υποθέσεις αυτές ρήτρες παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας, η διεθνής δικαιοδοσία για την εκδίκαση διαφορών που ανακύπτουν από τις επίμαχες στις εν λόγω υποθέσεις συμβάσεις θαλάσσιας μεταφοράς απονέμεται σε δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου και, αφετέρου, ότι η συμφωνία αποχώρησης τέθηκε σε ισχύ την 1η Φεβρουαρίου 2020.
- 42 Τούτου λεχθέντος, δυνάμει του άρθρου 67, παράγραφος 1, στοιχείο α', της συμφωνίας αποχώρησης, οι διατάξεις περί διεθνούς δικαιοδοσίας του κανονισμού Βρυξέλλες Ια εφαρμόζονται στο Ηνωμένο Βασίλειο καθώς και στα κράτη μέλη σε περιπτώσεις στις οποίες εμπλέκεται το κράτος αυτό σε αγωγές που ασκήθηκαν πριν από τη λήξη της μεταβατικής περιόδου που προβλέπει το άρθρο 126 της συμφωνίας αποχώρησης (απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2022, Tilman, C-358/21, EU:C:2022:923, σκέψη 28).
- 43 Επιπλέον, κατά το άρθρο 127, παράγραφοι 1 και 3, της εν λόγω συμφωνίας, κατά τη διάρκεια της μεταβατικής περιόδου, το δίκαιο της Ένωσης, αφενός, εφαρμόζεται στο Ηνωμένο Βασίλειο και, αφετέρου, ερμηνεύεται και εφαρμόζεται σύμφωνα με τις ίδιες μεθόδους και γενικές αρχές με εκείνες που εφαρμόζονται εντός της Ένωσης.
- 44 Κατά συνέπεια, στο μέτρο που από τις αποφάσεις περί παραπομπής προκύπτει ότι η Allianz και η Mapfre άσκησαν τις αγωγές τους πριν από τις 31 Δεκεμβρίου 2020 και, επομένως, πριν από τη λήξη της εν λόγω μεταβατικής περιόδου, διαπιστώνεται, όπως υποστηρίζουν η Ισπανική Κυβέρνηση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις τους, ότι, παρά την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την Ένωση, ο κανονισμός Βρυξέλλες Ια τυγχάνει εφαρμογής στις διαφορές των κύριων δικών.

Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος σε καθεμία από τις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις

- 45 Με το πρώτο προδικαστικό ερώτημα σε καθεμία από τις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις, το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια έχει την έννοια ότι η δυνατότητα επίκλησης ρήτρας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας έναντι του τρίτου κοιμιστή της φορτωτικής στην οποία έχει περιληφθεί η ρήτρα αυτή διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους σε δικαστήριο ή δικαστήρια του οποίου απονέμει δικαιοδοσία η εν λόγω ρήτρα.

- 46 Κατά το άρθρο 25, παράγραφος 1, πρώτη περίοδος, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, «[α]ν τα μέρη, ανεξαρτήτως του τόπου κατοικίας τους, συμφώνησαν ότι ένα δικαστήριο ή τα δικαστήρια κράτους μέλους θα δικάζουν τις διαφορές που έχουν προκύψει ή που θα προκύψουν από συγκεκριμένη έννομη σχέση, το δικαστήριο αυτό ή τα δικαστήρια του κράτους αυτού έχουν διεθνή δικαιοδοσία, εκτός αν η συμφωνία είναι άκυρη ως προς την ουσιαστική της ισχύ της βάσει της νομοθεσίας του οικείου κράτους μέλους».
- 47 Επομένως, η διάταξη αυτή δεν διευκρινίζει αν δύναται να υπάρξει διαδοχή σε σχέση με ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας, πέραν του κύκλου των συμβαλλομένων σε συγκεκριμένη σύμβαση, ώστε η ρήτρα να δεσμεύει τρίτον, συμβαλλόμενο σε μεταγενέστερη σύμβαση και υπεισελθόντα εν όλω ή εν μέρει στα δικαιώματα και στις υποχρεώσεις ενός εκ των συμβαλλομένων στην αρχική σύμβαση (απόφαση της 18ης Νοεμβρίου 2020, DelayFix, C-519/19, EU:C:2020:933, σκέψη 40 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 48 Επιπλέον, μολονότι από το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια προκύπτει ότι η ουσιαστική ισχύς ρήτρας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας εκτιμάται βάσει του δικαίου του κράτους μέλους σε δικαστήριο ή δικαστήρια του οποίου απονέμει δικαιοδοσία η εν λόγω ρήτρα, εντούτοις γεγονός παραμένει ότι η δυνατότητα επίκλησης μιας τέτοιας ρήτρας έναντι τρίτου ως προς τη σύμβαση προσώπου, όπως ο τρίτος κομιστής της φορτωτικής, δεν αφορά την ουσιαστική ισχύ της ρήτρας αυτής, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 54 έως 56 των προτάσεων του, αλλά τα αποτελέσματά της, των οποίων η εκτίμηση έπεται κατ' ανάγκη της εκτίμησης περί της ουσιαστικής ισχύος της για την οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι σχέσεις μεταξύ των αρχικών συμβαλλομένων.
- 49 Κατά συνέπεια, το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια δεν διευκρινίζει τα αποτελέσματα που έχει μια ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας έναντι τρίτου ούτε το εφαρμοστέο συναφώς εθνικό δίκαιο.
- 50 Τούτου λεχθέντος, υπενθυμίζεται ότι από τη νομολογία του Δικαστηρίου που αφορά το άρθρο 17, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών και το άρθρο 23, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ι προκύπτει ότι ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας η οποία έχει περιληφθεί σε φορτωτική μπορεί να αντιταχθεί έναντι τρίτου προς τη σύμβαση προσώπου, εφόσον έχει αναγνωριστεί ως έγκυρη στη σχέση μεταξύ του φορτωτή και του μεταφορέα και εφόσον, δυνάμει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου, ο τρίτος κομιστής, αποκτώντας τη φορτωτική, διαδέχθηκε τον φορτωτή στα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του. Σε μια τέτοια περίπτωση, δεν είναι αναγκαίο το επιληφθέν δικαστήριο να ελέγξει αν ο τρίτος έδωσε τη συγκατάθεσή του ως προς την εν λόγω ρήτρα (αποφάσεις της 19ης Ιουνίου 1984, Russ, 71/83, EU:C:1984:217, σκέψεις 24 και 25, καθώς και της 7ης Φεβρουαρίου 2013, Refcomp, C-543/10, EU:C:2013:62, σκέψη 34 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).
- 51 Το Δικαστήριο συνήγαγε εξ αυτού, όσον αφορά τις ως άνω διατάξεις της Συμβάσεως των Βρυξελλών και του κανονισμού Βρυξέλλες Ι, ότι μόνο σε περίπτωση κατά την οποία, σύμφωνα με το εφαρμοστέο επί της ουσίας εθνικό δίκαιο, όπως αυτό καθορίστηκε κατ' εφαρμογήν των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του δικαστηρίου που επελήφθη της υποθέσεως, ο τρίτος κομιστής της φορτωτικής υπεισήλθε σε όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του αρχικού συμβαλλομένου μπορεί να αντιταχθεί έναντι του τρίτου ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας ως προς την οποία ο ίδιος δεν συγκατατέθηκε (αποφάσεις της 9ης Νοεμβρίου 2000, Coreck, C-387/98, EU:C:2000:606, σκέψεις 24, 25 και 30, καθώς και της 21ης Μαΐου 2015, CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335, σκέψη 65). Αντιστρόφως, όταν το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο δεν προβλέπει τέτοια σχέση υποκαταστάσεως, το επιληφθέν δικαστήριο οφείλει να

ελέγξει αν υπήρξε πράγματι συγκατάθεση του τρίτου ως προς μια τέτοια ρήτρα (απόφαση της 7ης Φεβρουαρίου 2013, Refcomp, C-543/10, EU:C:2013:62, σκέψη 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

- 52 Μολονότι είναι αληθές ότι η διατύπωση του άρθρου 25, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια διαφέρει εν μέρει από τη διατύπωση του άρθρου 17, πρώτο εδάφιο, της Συμβάσεως των Βρυξελλών και του άρθρου 23, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ι, διαπιστώνεται εντούτοις, όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 51 έως 54 των προτάσεών του και όπως προκύπτει, κατ' ουσίαν, από την απόφαση της 24ης Νοεμβρίου 2022, Tilman (C-358/21, EU:C:2022:923, σκέψη 34), ότι η νομολογία που παρατίθεται στις σκέψεις 50 και 51 της παρούσας αποφάσεως μπορεί να εφαρμοστεί και για τη διάταξη αυτή του κανονισμού Βρυξέλλες Ια.
- 53 Πράγματι, αφενός, καθόσον το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια δεν περιλαμβάνει πλέον την προϋπόθεση κατά την οποία τουλάχιστον ένας εκ των συμβαλλομένων πρέπει να έχει την κατοικία του σε κράτος μέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η απάλειψη της απαίτησης αυτής ενισχύει την αυτονομία της βουλήσεως των συμβαλλομένων ως προς την επιλογή του δικαστηρίου ή των δικαστηρίων που έχουν διεθνή δικαιοδοσία, χωρίς η απάλειψη αυτή να ασκεί οποιαδήποτε επιρροή στον καθορισμό των αποτελεσμάτων μιας ρήτρας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας έναντι τρίτου ως προς τη σύμβαση προσώπου. Αφετέρου, στο μέτρο που η διάταξη αυτή ορίζει εφεξής το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο για την εκτίμηση της ουσιαστικής ισχύος μιας τέτοιας ρήτρας, πρέπει να γίνει δεκτό, βάσει των όσων προκύπτουν από τη σκέψη 48 της παρούσας αποφάσεως, ότι ο νέος αυτός κανόνας σύγκρουσης νόμων δεν διέπει, αντιθέτως, τη δυνατότητα επίκλησης της επίμαχης ρήτρας έναντι τρίτου.
- 54 Κατά συνέπεια, αν, εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο διαπιστώσει ότι η Oversea και η Fortitude, ως τρίτοι κοιμιστές φορτωτικών, έχουν υπεισέλθει, αντιστοίχως, στο σύνολο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων της Aquafrost και της Tunacor Fisheries, ως φορτωτών και, επομένως, ως αρχικών συμβαλλομένων στις επίμαχες στις υποθέσεις των κύριων δικών συμβάσεις μεταφοράς, το δικαστήριο αυτό θα πρέπει να συναγάγει από τη διαπίστωση αυτή, σύμφωνα με το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, όπως έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου, ότι οι επίμαχες στις υποθέσεις αυτές ρήτρες παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας μπορούν να αντιταχθούν έναντι των εν λόγω τρίτων. Αντιθέτως, η διάταξη αυτή δεν είναι κρίσιμη στο πλαίσιο της εξετάσεως του ζητήματος αν οι τρίτοι έχουν υπεισέλθει στο σύνολο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των φορτωτών, δεδομένου ότι η υποκατάσταση αυτή διέπεται από το εφαρμοστέο επί της ουσίας εθνικό δίκαιο, όπως αυτό καθορίζεται κατ' εφαρμογήν των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο εδρεύει το αιτούν δικαστήριο.
- 55 Κατόπιν των προεκτεθέντων, στο πρώτο προδικαστικό ερώτημα σε καθεμία από τις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια έχει την έννοια ότι η δυνατότητα επίκλησης ρήτρας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας έναντι του τρίτου κοιμιστή της φορτωτικής στην οποία έχει περιληφθεί η ρήτρα αυτή δεν διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους σε δικαστήριο ή δικαστήρια του οποίου απονέμει δικαιοδοσία η ως άνω ρήτρα. Η εν λόγω ρήτρα μπορεί να αντιταχθεί έναντι του τρίτου εάν αυτός, αποκτώντας τη φορτωτική, υπεισέρχεται στο σύνολο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων ενός εκ των αρχικών συμβαλλομένων, όπερ πρέπει να εκτιμηθεί σύμφωνα με το εφαρμοστέο επί της ουσίας εθνικό δίκαιο, όπως αυτό καθορίζεται κατ' εφαρμογήν των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο που έχει επιληφθεί της διαφοράς.

Επί του δευτέρου, τρίτου και τέταρτου προδικαστικού ερωτήματος σε καθεμία από τις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις

- 56 Με το δεύτερο, τρίτο και τέταρτο προδικαστικό ερώτημα σε καθεμία από τις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις, τα οποία πρέπει να εξεταστούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσίαν, να διευκρινιστεί αν το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας τρίτος μη συμβαλλόμενος σε σύμβαση μεταφοράς εμπορευμάτων συναφθείσα μεταξύ μεταφορέα και φορτωτή, αποκτώντας τη φορτωτική που αποδεικνύει τη σύμβαση αυτή και καθιστάμενος συνακόλουθα τρίτος κομιστής της φορτωτικής, υπεισέρχεται στο σύνολο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του φορτωτή, πλην εκείνων που απορρέουν από ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας περιληφθείσα στην εν λόγω φορτωτική, η οποία ρήτρα μπορεί να αντιταχθεί έναντι του τρίτου μόνον εάν αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής και χωριστής διαπραγμάτευσης από αυτόν.
- 57 Βάσει των όσων προκύπτουν από τις σκέψεις 50 έως 52 και 55 της παρούσας αποφάσεως, το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια έχει την έννοια ότι ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας η οποία έχει περιληφθεί σε φορτωτική μπορεί να αντιταχθεί στον τρίτο κομιστή της φορτωτικής εφόσον, αφενός, έχει αναγνωρισθεί ως έγκυρη στη σχέση μεταξύ του φορτωτή και του μεταφορέα που συνήψαν τη σύμβαση μεταφοράς στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω φορτωτική και εφόσον, αφετέρου, δυνάμει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου, όπως αυτό καθορίζεται κατ' εφαρμογήν των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο εδρεύει το επιληφθέν της διαφοράς δικαστήριο, ο τρίτος, αποκτώντας τη φορτωτική, υπεισέρχεται στο σύνολο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων ενός εκ των αρχικών συμβαλλομένων.
- 58 Εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο δεν παρέσχε πληροφορίες ικανές να θέσουν υπό αμφισβήτηση το κύρος των επίμαχων στις υποθέσεις των κύριων δικών ρητρών παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας. Κατά συνέπεια, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να εξακριβώσει αν, δυνάμει του εφαρμοστέου εθνικού δικαίου, καθένας από τους τρίτους κομιστές των επίμαχων φορτωτικών στις υποθέσεις αυτές έχει υπεισέλθει στο σύνολο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων των οικείων φορτωτών. Αν συντρέχει τέτοια περίπτωση, δεν χρειάζεται να ελεγχθεί αν κάθε τρίτος κομιστής συγκατατέθηκε ως προς τις ρήτρες αυτές.
- 59 Συναφώς, όπως προκύπτει από τις αποφάσεις περί παραπομπής, το αιτούν δικαστήριο φαίνεται να δέχεται ότι εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο είναι το ισπανικό δίκαιο. Εντούτοις, το άρθρο 251, σε συνδυασμό με το άρθρο 468 του LNM, προβλέπει, κατ' ουσίαν, ότι ο εκδοχέας της φορτωτικής αποκτά όλα τα δικαιώματα και τις αγωγές του εκχωρητή επί των εμπορευμάτων, εξαιρουμένων των ρητρών παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας για τις οποίες απαιτείται η συγκατάθεση του εκδοχέα και οι οποίες είναι άκυρες και λογίζονται ως μηδέποτε συναφθείσες αν δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ατομικής και χωριστής διαπραγμάτευσης.
- 60 Ως εκ τούτου, διαπιστώνεται, όπως υποστηρίζει και η Επιτροπή με τις γραπτές παρατηρήσεις της και επισημαίνει ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 61 των προτάσεων του, ότι μια τέτοια εθνική ρύθμιση έχει ως αποτέλεσμα την καταστρατήγηση του άρθρου 25, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια, όπως έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία του Δικαστηρίου, και, ως εκ τούτου, αντιβαίνει στη διάταξη αυτή.
- 61 Πράγματι, σύμφωνα με τις πληροφορίες που παρέσχε το αιτούν δικαστήριο, το άρθρο 251 του LNM, ερμηνευόμενο σε συνδυασμό με το άρθρο 468 του νόμου αυτού, επιβάλλει στα οικεία εθνικά δικαστήρια την υποχρέωση να ελέγχουν αν υφίσταται συγκατάθεση του τρίτου εκδοχέα

φορτωτικής ως προς ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας η οποία έχει περιληφθεί στη φορτωτική, έστω και αν ο τρίτος έχει υπεισέλθει στο σύνολο των δικαιωμάτων και υποχρεώσεων του φορτωτή που συνήψε τη σύμβαση στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η εν λόγω φορτωτική.

- 62 Επιπλέον, επισημαίνεται ότι η εν λόγω εθνική ρύθμιση δεν λαμβάνει υπόψη τη νομολογία που απορρέει από την απόφαση της 9ης Νοεμβρίου 2000, *Coreck* (C-387/98, EU:C:2000:606, σκέψη 25), καθόσον έχει ως αποτέλεσμα την αναγνώριση περισσότερων δικαιωμάτων στον τρίτο κομιστή της φορτωτικής απ' όσα είχε ο φορτωτής στη θέση του οποίου υπεισήλθε, καθόσον ο τρίτος μπορεί να επιλέξει να μη δεσμεύεται από την παρέκταση διεθνούς δικαιοδοσίας που έχει συμφωνηθεί μεταξύ των αρχικών συμβαλλομένων.
- 63 Υπό τις συνθήκες αυτές, υπενθυμίζεται ότι, προκειμένου να διασφαλισθεί η αποτελεσματικότητα του συνόλου των διατάξεων του δικαίου της Ένωσης, η αρχή της υπεροχής επιβάλλει, μεταξύ άλλων, στα εθνικά δικαστήρια να ερμηνεύουν, στο μέτρο του δυνατού, το εθνικό τους δίκαιο κατά τρόπο σύμφωνο προς το δίκαιο της Ένωσης [απόφαση της 8ης Μαρτίου 2022, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Άμεσο αποτέλεσμα), C-205/20, EU:C:2022:168, σκέψη 35 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 64 Η αρχή της σύμφωνης προς το δίκαιο της Ένωσης ερμηνείας του εθνικού δικαίου έχει, εντούτοις, ορισμένα όρια και δεν είναι ιδίως δυνατόν να αποτελέσει έρεισμα για *contra legem* ερμηνεία του εθνικού δικαίου [απόφαση της 8ης Μαρτίου 2022, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Άμεσο αποτέλεσμα), C-205/20, EU:C:2022:168, σκέψη 36 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 65 Πρέπει, επίσης, να υπομνησθεί ότι η αρχή της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης επιβάλλει στον εθνικό δικαστή, στον οποίο έχει ανατεθεί να εφαρμόζει, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς του, τους κανόνες του δικαίου της Ένωσης, την υποχρέωση, σε περίπτωση που είναι αδύνατη η σύμφωνη προς τις απαιτήσεις του δικαίου της Ένωσης ερμηνεία της εθνικής νομοθεσίας, να διασφαλίζει την πλήρη αποτελεσματικότητα των απαιτήσεων του δικαίου της Ένωσης στη διαφορά της οποίας έχει επιληφθεί, αποφασίζοντας αυτεπαγγέλτως να αφήσει εν ανάγκη ανεφάρμοστη κάθε εθνική ρύθμιση ή πρακτική, έστω και μεταγενέστερη, η οποία αντιβαίνει σε διάταξη του δικαίου της Ένωσης που έχει άμεσο αποτέλεσμα, όπως μια διάταξη κανονισμού, χωρίς να οφείλει να ζητήσει ή να αναμείνει την προηγούμενη εξαφάνιση της εθνικής ρύθμισης ή πρακτικής είτε διά της νομοθετικής οδού είτε μέσω οποιασδήποτε άλλης συνταγματικής διαδικασίας [πρβλ. αποφάσεις της 21ης Ιανουαρίου 2021, *Whiteland Import Export*, C-308/19, EU:C:2021:47, σκέψη 31, και της 8ης Μαρτίου 2022, *Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld* (Άμεσο αποτέλεσμα), C-205/20, EU:C:2022:168, σκέψεις 37 και 57 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].
- 66 Εν προκειμένω, το άρθρο 251 του LNM παραπέμπει στις διατάξεις του τίτλου IX, κεφάλαιο I, του νόμου αυτού όσον αφορά την απαίτηση περί συγκατάθεσης του εκδοχέα φορτωτικής ως προς τις ρήτρες παρέκτασης δικαιοδοσίας που περιέχει η εν λόγω φορτωτική. Το άρθρο 468 του LNM, το οποίο περιλαμβάνεται στο εν λόγω κεφάλαιο I, προβλέπει ότι, «[μ] ε την επιφύλαξη [...] των κανόνων του δικαίου της Ένωσης, οι ρήτρες υπαγωγής σε αλλοδαπή δικαιοδοσία ή σε διαιτησία στην αλλοδαπή, οι οποίες περιέχονται σε συμβάσεις χρησιμοποίησης σκάφους ή σε συμπληρωματικές συμβάσεις στον τομέα της ναυσιπλοΐας, είναι άκυρες και λογίζονται ως μηδέποτε συναφθείσες εάν δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ατομικής και χωριστής διαπραγμάτευσης».

- 67 Κατά συνέπεια, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει αν το άρθρο 251 του LNM, σε συνδυασμό με το άρθρο 468 του νόμου αυτού, μπορεί να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι ο προβλεπόμενος στη διάταξη αυτή κανόνας, κατά τον οποίο ο εκδοχέας της φορτωτικής αποκτά όλα τα δικαιώματα και τις αγωγές του εκχωρητή επί των εμπορευμάτων, εξαιρουμένων των ρητρών παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας και των ρητρών διαιτησίας οι οποίες δεν αποτέλεσαν αντικείμενο ατομικής και χωριστής διαπραγματεύσεως εκ μέρους του εκδοχέα, έχει εφαρμογή μόνο σε περίπτωση η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 25, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια. Αν το αιτούν δικαστήριο κρίνει ότι δεν είναι δυνατή μια τέτοια ερμηνεία, θα πρέπει να αφήσει ανεφάρμοστο τον ως άνω εθνικό κανόνα στις διαφορές των κύριων δικών, στο μέτρο που ο κανόνας αυτός αντιβαίνει στην εν λόγω διάταξη του δικαίου της Ένωσης η οποία έχει άμεσο αποτέλεσμα.
- 68 Κατόπιν του συνόλου των προεκτεθέντων, στο δεύτερο, τρίτο και τέταρτο προδικαστικό ερώτημα σε καθεμιά από τις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού Βρυξέλλες Ια έχει την έννοια ότι αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας τρίτος μη συμβαλλόμενος σε σύμβαση μεταφοράς εμπορευμάτων συναφθείσα μεταξύ μεταφορέα και φορτωτή, αποκτώντας τη φορτωτική που αποδεικνύει τη σύμβαση αυτή και καθιστάμενος συνακόλουθα τρίτος κομιστής της φορτωτικής, υπεισέρχεται στο σύνολο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του φορτωτή, πλην εκείνων που απορρέουν από ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας περιληφθείσα στην εν λόγω φορτωτική, η οποία ρήτρα μπορεί να αντιταχθεί έναντι του τρίτου μόνον εάν αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής και χωριστής διαπραγματεύσεως από αυτόν.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 69 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΕ) 1215/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Δεκεμβρίου 2012, για τη διεθνή δικαιοδοσία, την αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις,

έχει την έννοια ότι:

η δυνατότητα επίκλησης ρήτρας παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας έναντι του τρίτου κομιστή της φορτωτικής στην οποία έχει περιληφθεί η ρήτρα αυτή δεν διέπεται από το δίκαιο του κράτους μέλους σε δικαστήριο ή δικαστήρια του οποίου απονέμει δικαιοδοσία η ως άνω ρήτρα. Η εν λόγω ρήτρα μπορεί να αντιταχθεί έναντι του τρίτου εάν αυτός, αποκτώντας τη φορτωτική, υπεισέρχεται στο σύνολο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων ενός εκ των αρχικών συμβαλλομένων, όπερ πρέπει να εκτιμηθεί σύμφωνα με το εφαρμοστέο επί της ουσίας εθνικό δίκαιο, όπως αυτό καθορίζεται κατ' εφαρμογήν των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου του κράτους μέλους στο οποίο εδρεύει το δικαστήριο που έχει επιληφθεί της διαφοράς.

2) Το άρθρο 25, παράγραφος 1, του κανονισμού 1215/2012

έχει την έννοια ότι:

αντιτίθεται σε εθνική ρύθμιση δυνάμει της οποίας τρίτος μη συμβαλλόμενος σε σύμβαση μεταφοράς εμπορευμάτων συναφθείσα μεταξύ μεταφορέα και φορτωτή, αποκτώντας τη φορτωτική που αποδεικνύει τη σύμβαση αυτή και καθιστάμενος συνακόλουθα τρίτος κομιστής της φορτωτικής, υπεισέρχεται στο σύνολο των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων του φορτωτή, πλην εκείνων που απορρέουν από ρήτρα παρέκτασης διεθνούς δικαιοδοσίας περιληφθείσα στην εν λόγω φορτωτική, η οποία ρήτρα μπορεί να αντιταχθεί έναντι του τρίτου μόνον εάν αποτέλεσε αντικείμενο ατομικής και χωριστής διαπραγμάτευσης από αυτόν.

(υπογραφές)